

**O‘ZBEKISTONDA KOREYS TO‘LQININING QABUL QILINISHIDA
BILVOSITA TARJIMANING O‘RNI**

Allamova Maxbuba Qudrat qizi

E-mail: mahbuba0398@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur tezis Koreya ommaviy madaniyati mahsulotlarining O‘zbekistonda tarqalishida tarjimaning, xususan, rus yoki ingliz tili vositasida amalga oshiriladigan bilvosita tarjimaning o‘rnini tahlil qiladi. Tadqiqot o‘zbek tilidagi onlayn media platformalari faoliyati hamda to‘rt nafar koreys–o‘zbek tarjimoni bilan o‘tkazilgan chuqurlashtirilgan intervyularga tayangan. Natijalar bilvosita tarjima koreys kontentiga tez va arzon kirish imkonini berganini, biroq semantik aniqlik, hissiy ohang va madaniy xususiyatlarning yo‘qolish xavfini kuchaytirishini ko‘rsatdi. Bevosita tarjima sifatini oshirish uchun mutaxassis tayyorlash va institutsional qo‘llab-quvvatlash zarurligi asoslandi.

Kalit so‘zlar: bilvosita tarjima, bevosita tarjima, Koreys to‘lqini, Hallyu, audiovizual tarjima, koreys tili, o‘zbek tili.

KIRISH

Koreys to‘lqini — Hallyu — so‘nggi o‘n yilliklarda K-pop, teleserial, film va boshqa madaniy mahsulotlar orqali xalqaro miqyosda keng tarqaldi (Kim, 2013; Lee & Nornes, 2015; Shim, 2006; Akhmedova & Im, 2024). Ushbu jarayonda tarjima nafaqat til birliklarini almashtirish, balki madaniy ma’no, ijtimoiy munosabat va hissiy ohangni yangi auditoriyaga yetkazish vositasi hisoblanadi. O‘zbekistonda koreys kontentiga talab oshgan bo‘lsa-da, koreys tilidan o‘zbek tiliga bevosita tarjima qiladigan malakali mutaxassislar soni cheklangan. Natijada media platformalar ko‘pincha koreyscha asl matn o‘rniga ruscha yoki inglizcha tarjimadan foydalanadi.

Bilvosita tarjima manba matnning bevosita emas, balki vositachi tildagi tarjimasi asosida boshqa tilga o‘girilishini anglatadi (Pięta & Maia, 2015). U kam tarqalgan til juftliklarida kontentni tez yetkazish imkonini beradi, ammo har bir tarjima bosqichi ma’no siljishi, qisqartirish va madaniy tafsilotlarning yo‘qolishi ehtimolini oshiradi (Gambier, 2003; Landers, 2001). Shuning uchun koreyscha–ruscha–o‘zbekcha yoki koreyscha–inglizcha–o‘zbekcha tarjima zanjirlarining amaliy oqibatlarini o‘rganish dolzarbdir.

Tadqiqotning maqsadi O‘zbekistonda koreys media mahsulotlarini o‘zbek tiliga tarjima qilishda bilvosita tarjimaning qo‘llanish sabablari, afzalliklari va cheklovlarini aniqlash, shuningdek, uni bevosita koreyscha–o‘zbekcha tarjima bilan qiyoslashdan iborat.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot sifat yondashuvi asosida olib borildi. Birinchi bosqichda Uzmov.net, Uzmedia.tv, Uzbeklar.biz, Seriallar.net, Maxfilm.tv va boshqa o‘zbek tilidagi media platformalarida koreys seriallarini tarjima qilish amaliyoti ko‘rib chiqildi. Platforma ma’murlaridan tarjima manbasi, ish jarayoni va mutaxassislar mavjudligi haqida ma’lumot olishga harakat qilindi. Javob bergan platformalar koreys kontentini asosan ruscha yoki inglizcha variantlardan o‘zbekchaga tarjima qilishini bildirdi.

Ikkinchi bosqichda koreys tilidan o‘zbek tiliga tarjima qilish tajribasiga ega to‘rt nafar tarjimon bilan chuqurlashtirilgan intervyu o‘tkazildi. Ishtirokchilarning ikkitasi uzoq yillik pedagogik va tarjimonlik tajribasiga ega mutaxassis, yana ikkitasi Koreyada magistratura bosqichida tahsil olayotgan hamda frilanser tarjima bilan shug‘ullanuvchi mutaxassislardir. Intervyularda tarjima jarayoni, aniqlikni ta’minlash usullari, madaniy birliklarni berish, bilvosita tarjimaga munosabat va sohadagi muammolar yoritildi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tahlil O‘zbekistondagi audiovizual kontent bozorida bilvosita tarjima keng tarqalganini ko‘rsatdi. Buning asosiy sabablari koreyscha–o‘zbekcha til juftligida ishlaydigan mutaxassislar yetishmasligi, rus va ingliz tillaridagi subtitrlar hamda dublyajlarning ko‘pligi, kontentni tez chiqarish talabi va xarajatni kamaytirish ehtiyojidir. Maxfilm.tv ma‘muri tarjimalar ruscha variant asosida tayyorlanishini, Seriallar.net vakili esa odatda ruscha yoki inglizcha manbadan foydalanilishini tasdiqlagan. Mazkur yondashuv platformalarga auditoriya talabiga tez javob berish imkonini beradi.

Bilvosita tarjimaning amaliy foydasi inkor etilmaydi. U bevosita tarjimon topilmagan sharoitda kontentga kirishni ta‘minlaydi, tarjima muddatini qisqartiradi va xarajatni kamaytiradi. Aynan shu xususiyatlar Hallyuning O‘zbekistondagi dastlabki ommalashuvida muhim rol o‘ynagan. Shuningdek, vositachi tilda ilgari izohlangan ayrim tushunchalar o‘zbek auditoriyasi uchun tushunarli shaklni tanlashni yengillashtirishi mumkin.

Biroq intervyu natijalari bilvosita tarjimaning sifat bilan bog‘liq jiddiy xavflarini ochib berdi. To‘rtala tarjimon ham imkon qadar koreyscha asl matndan bevosita tarjima qilishni afzal ko‘rishini bildirdi. Ularning fikricha, rus yoki ingliz tili orqali tarjima qilish jarayonida asl ma‘no, qahramonlar o‘rtasidagi munosabat va hissiy ohang soddalashishi yoki o‘zgarishi mumkin. Ayniqsa, koreys tilidagi hurmat shakllari, ijtimoiy maqom, qarindoshlik terminlari va kontekstga bog‘liq ifodalar vositachi tilda allaqachon moslashtirilgan bo‘lsa, o‘zbek tarjimoni asl birlikni tiklash imkonidan mahrum bo‘ladi.

Bevosita tarjima esa tarjimonga asl matn kontekstini, nutq uslubini va madaniy ishoralarni to‘g‘ridan-to‘g‘ri talqin qilish imkonini beradi. Intervyu ishtirokchilari koreys dramalari, tarixiy filmlar va ta‘limiy materiallarda bu omil ayniqsa muhimligini ta‘kidladilar. Shu bilan birga, bevosita tarjimaning o‘zi avtomatik ravishda yuqori sifatni kafolatlamaydi: tarjimon ikki tilni bilish

bilan birga audiovizual tarjima texnikasi, lokalizatsiya, tahrir va sifat nazorati ko'nikmalariga ham ega bo'lishi kerak.

Natijalar professional tarjima me'yorlari bilan onlayn media bozoridagi amaliyot o'rtasida tafovut mavjudligini ko'rsatadi. Mutaxassislar semantik va madaniy aniqlikni ustuvor deb bilsa, platformalar tezlik, narx va muntazam kontent yetkazib berishga ko'proq e'tibor qaratadi. Muammoni faqat bilvosita tarjimoni rad etish orqali hal qilib bo'lmaydi. Eng maqbul yo'l — bevosita tarjimonlar sonini oshirish, zarur holatlarda bilvosita tarjima uchun asl koreyscha matn bilan solishtirish, terminologik baza yaratish hamda tahrir va sifat nazorati bosqichlarini joriy etishdir.

XULOSA

Bilvosita tarjima koreys media mahsulotlarining O'zbekistonga tez kirib kelishi va Hallyuning ommalashishiga xizmat qilgan muhim vositadir. Biroq koreys tilidan rus yoki ingliz tili orqali o'zbek tiliga o'tishda semantik, hissiy va madaniy yo'qotishlar yuz berishi mumkin. O'rganilgan platformalar amaliyoti vositachi tillarga qaramlikni, tarjimonlar intervyusi esa bevosita tarjimaning madaniy aniqlik va kontekstni saqlashdagi ustunligini ko'rsatdi.

Koreyscha–o'zbekcha tarjima sifatini barqaror oshirish uchun oliy ta'limda maxsus tarjima kurslarini kuchaytirish, audiovizual tarjima bo'yicha amaliy dasturlar yaratish, ikki tilli terminologik resurslarni rivojlantirish va media platformalarda professional tahrir tizimini yo'lga qo'yish zarur. Bilvosita tarjima mutaxassis yetishmagan vaziyatda yordamchi yechim bo'lib qolishi mumkin, ammo u asl matn bilan tekshirish va sifat nazoratisiz asosiy standartga aylanmasligi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Gambier, Y. (2003). Working with Relay: An Old Story and a New Challenge. In Speaking in Tongues: Language across Contexts and Users (pp. 47–66). València: Universitat de València.

2. Kim, Y. (2013). *The Korean Wave: Korean Media Go Global*. London: Routledge.
3. Landers, C. E. (2001). *Literary Translation: A Practical Guide*. Clevedon: Multilingual Matters.
4. Lee, S., & Nornes, A. M. (2015). *Hallyu 2.0: The Korean Wave in the Age of Social Media*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
5. Pięta, H., & Maia, R. B. (2015). Integrating Indirect Translation into the Academic Education of Future Generations of Translators across Europe: A Lisbon Model. *Translating Europe Forum*, Brussels.
6. Shim, D. (2006). Hybridity and the Rise of Korean Popular Culture in Asia. *Media, Culture & Society*, 28(1), 25–44.
7. Akhmedova, S., & Im, S. (2024). K-POP as a Main Tool of Korean Soft Power towards Central Asia. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 16(2), 3801–3808.

